

**DIE VERBAND TUSSEN
WERKNEMERDIEFSTAL
EN
ETIESE WERKSKLIAMAAT
IN 'N VERSORGINGSOORD**

deur

DAWID WILLEM DE VILLIERS

voorgelê ter gedeeltelike vervulling
van die vereistes vir die graad

**MAGISTER COMMERCII
(MENSLIKE HULPBRONBESTUUR)**

in die

**FAKULTEIT EKONOMIESE EN
BESTUURSWETENSKAPPE**

aan die

UNIVERSITEIT VAN PRETORIA

OPSOMMING

Die verskynsel van werknemerdiefstal in 'n versorgingsoord vir bejaardes is die onderwerp wat ondersoek word. Die klem van die studie val op die diefstal van veral die inwoners/kliënte se besittings deur die persone wat veronderstel is om hulle te versorg.

Vorige navorsing het aangetoon dat daar 'n verband bestaan tussen die etiese klimaat en die gedragssuïtette van personeel in die werkplek. Hierdie studie wat hoofsaaklik kwalitatief van aard is, ondersoek derhalwe die verband tussen die etiese klimaat en diefstal deur werknemers in 'n spesifieke oord, **Vergenoeg vir Seniors**, 'n tehuis vir bejaardes in Pretoria.

Die aard van die etiese klimaat word ten eerste verken met behulp van 'n gestandaardiseerde vraelys. Die resultate word vervolgens geëvalueer en verder belig deur middel van (i) 'n fokusgroep-onderhoud en (ii) ses individuele onderhoude.

Sekere inhoudelike en formele tendense wat na vore kom, word volledig bespreek. Daar word onder andere bevind dat die klimaatstipe "reëls en regulasies" 'n besonder prominente rol speel, terwyl "vriendskap en spanwerk" besonder laag uitval. Etiese klimaat speel egter sonder twyfel 'n rol om diefstal deur werknemers te beperk. Daarom word aanbeveel dat hierdie aspek noukeurig bestuur moet word, ook om die klimaatstipe "sosiale verantwoordelikheid" in te sluit. Ander aanbevelings hou verband met die noodsaaklikheid van spanbou en goeie posbeskrywings, asook die bedag wees op die persepsie by veral ouer persone dat steelgewoontes rasgewys verskil. Ten slotte word enkele voorstelle vir verdere ondersoek gemaak.

SUMMARY

The perpetration of theft by employees in a nursing home is the subject of this study. The investigation focuses mainly on the theft of clients'/residents' possessions by those people who are supposed to care for them.

Previous research indicated a relationship between ethical climate and the behavioural outputs of employees in an organization. This research, which is mainly qualitative in nature, endeavours to study the assumed relation between ethical climate and theft by employees in a specific location, namely at **Vergenoeg vir Seniors**, an old age home in Pretoria.

With the aid of a standardized questionnaire the nature of the ethical climate in the home is clarified. Thereafter the results are evaluated and investigated by utilizing (i) a focus group interview and (ii) six in-depth individual interviews.

Certain substantial and formal tendencies which present themselves, are discussed fully. For example, it is detected that "rules and regulations" play a paramount role as regards ethical climate, whereas "friendship and team work" rate very low. Ethical climate however does affect employee theft. Therefore it is recommended that this aspect should be managed with care and should also enhance the climate type of "social responsibility". Other recommendations involve the need for team building and proper job descriptions, as well as dealing with the perception of most older people that theft practices differ according to race.

Finally, some suggestions for further study are made.

INHOUDSOPGAWE

OPSOMMING	i
SUMMARY	ii
HOOFSTUK 1 : INLEIDING, PROBLEEMSTELLING EN DOELSTELLING	1
1.1. Inleiding	1
1.2. Probleemstelling	2
1.3. Doelstelling	4
1.4. Indeling van hoofstukke	4
HOOFSTUK 2 : LITERATUURSTUDIE	5
2.1. Werknemerdiefstal	5
2.2. Etiek en werksklimaat	10
2.3. Verband tussen etiese norms & afwykende gedrag	11
2.4. Terme	15
HOOFSTUK 3 : NAVORSINGSMETODE	17
3.1. Navorsingsontwerp	17
3.2. Metode van ondersoek	19
3.3. Ondersoekgroep en steekproef	23
HOOFSTUK 4 : DATA-INSAMELING EN ANALISE	25
4.1. Meetinstrument	25
4.1.1.Vraelys	25

4.1.2.Administrasie	27
4.1.3.Resultate	28
4.1.4.Interpretasie	29
4.2. Fokusgroep	30
4.2.1.Onderhoud	30
4.2.2. Vrae en rasionaal/redes vir vrae	31
4.2.3.Transkripsie	32
4.2.4.Opsomming	38
4.3. Individuele onderhoude	39
4.3.1.Onderhoude	39
4.3.2.Vrae en rasionaal/redes vir vrae	41
4.3.3.Transkripsie	42
4.3.4. Kommentaar	54
HOOFSTUK 5 : BESPREKING VAN RESULTATE	54
5.1. Inhoudelike tendense	54
5.2. Formele tendense	58
HOOFSTUK 6 : GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS	60
6.1. Gevolgtrekkings	60
6.2. Aanbevelings	61
6.3. Leemtes en onderwerpe vir verdere ondersoek	62
6.4 Slot	63
BIBLIOGRAFIE	65
BYLAAG : DIE ECQ-VRAELYS	72